УДК 343.9 DOI 10.59226/2786-6920.1.2026.175-181

ПОЛУНІНА ЛІЛІЯ ВАЛЕНТИНІВНА
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри правового забезпечення та правоохоронної діяльності,
Київський інститут Національної гвардії України
https://orcid.org/0000-0002-8898-2162

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ВИСВІТЛЕННЯ У ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ФАКТІВ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Досліджено криміналістичне значення інформаційного висвітлення у засобах масової інформації фактів воєнних злочинів, вчинених на території України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації. Актуальність теми зумовлена масовим характером воєнних злочинів, широким використанням цифрових технологій і відкритих джерел інформації (OSINT), а також роллю медіа як важливого каналу фіксації, поширення та документування доказів воєнних злочинів.

Проаналізовано, як оперативне інформаційне висвітлення подій у традиційних і цифрових засобах масової інформації, соціальних мережах, відеоматеріалах, свідченнях очевидців та журналістських розслідуваннях формує криміналістично значущу інформацію про вчинення воєнних злочинів. Констатовано, що така інформація сприяє: виявленню та фіксації слідів злочинів; установленню обставин події (часу, місця, способу вчинення); ідентифікації осіб, причетних до злочинів (як виконавців, так і організаторів); формуванню доказової бази для досудового розслідування та подальшого судового розгляду і покаранню винних осіб.

Ключові слова: *воєнні злочини; фіксування злочинів; криміналістичний підхід; цифрові докази; досудове розслідування; інформаційне висвітлення.*

Постановка проблеми. Повномасштабна збройна агресія російської федерації проти України супроводжується масовим вчиненням воєнних злочинів, які мають системний характер і охоплюють як окуповані і прифронтові території, так і умовно безпечні регіони України. За таких обставин ефективність досудового розслідування й подальшого судового переслідування винних осіб значною мірою залежить від оперативного виявлення, фіксації та документування слідів цих злочинів. Сьогодні одним із ключових джерел криміналістично значущої інформації стає інформаційне висвітлення фактів воєнних злочинів у засобах масової інформації (ЗМІ): у традиційних медіа, на цифрових платформах, у соціальних мережах, відеоматеріалах, свідченнях очевидців та у журналістських розслідуваннях.

Актуальність теми зумовлена масовим характером воєнних злочинів, широким використанням цифрових технологій і відкритих джерел інформації (OSINT), а також роллю медіа як важливого каналу фіксації, поширення та документування доказів воєнних злочинів. Оперативне інформаційне висвітлення подій формує унікальний масив даних, який може бути використаний для встановлення обставин вчинення злочинів, ідентифікації причетних осіб і побудови доказової бази. Водночас криміналістичний потенціал такої інформації, її достовірність, механізми фіксації слідів та можливості долучення до матеріалів кримінального провадження залишаються недостатньо вивченими у криміналістичній науці.

Отже, потребує наукового обґрунтування криміналістичне значення медійного висвітлення воєнних злочинів як самостійного джерела доказової інформації в умовах сучасної гібридної війни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні публікації українських та іноземних дослідників демонструють стійке зростання інтересу до криміналістичного потенціалу інформаційного висвітлення фактів воєнних злочинів у ЗМІ, соціальних мережах та відкритих цифрових джерелах. Тема розглядається переважно крізь призму цифрової криміналістики, OSINT (*Open Source Intelligence*) та процесуальної допустимості цифрових доказів. Вітчизняні науковці акцентують увагу на національному кримінальному процесі, проблемах верифікації та легалізації

© Л. В. Полуніна, 2026
© Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України, 2026

медіаматеріалів, тоді як іноземні – на міжнародній доказовій базі для Міжнародного кримінального суду (МКС), універсальної юрисдикції та глобальних стандартів (*Berkeley Protocol*).

Серед вітчизняних дослідників незаперечним є внесок Д. В. Лісніченка, який комплексно проаналізував теоретичні і практичні засади використання публікацій ЗМІ, відеозаписів очевидців, журналістських розслідувань і соціальних мереж як джерела криміналістично значущої інформації. Найковець наголошує, що в умовах окупації і бойових дій такі матеріали набувають особливої цінності для фіксації слідів злочинів, установлення обставин (час, місце, спосіб) та ідентифікації осіб. Водночас констатується відсутність спеціальних норм у Кримінальному процесуальному кодексі України (КПК України) стосовно OSINT, що актуалізує потребу в нормативному врегулюванні критеріїв допустимості, «ланцюга безперервного володіння» (*chain of custody*) та автентифікації. Прямо зазначається, що медіадані за умови верифікації мають криміналістичну значущість та високу інформаційну цінність [1].

Роль комп'ютерно-технічної, телекомунікаційної та відео-звукової експертиз для перевірки автентичності аудіовізуальних матеріалів ЗМІ, які фіксують воєнні злочини, детально розглядає Д. Б. Сергєєва. На її переконання, цифрові сліди з медіа (метадані, геолокація, відновлення видалених даних) стають ключовим елементом доказування, забезпечуючи причинно-наслідкові зв'язки та допустимість у національному й міжнародному правосудді [2].

У колективній монографії «Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці й судовій експертизі» (за ред. В. Ю. Шепітька) окремі розділи висвітлюють формування цифрової криміналістики, роль інноваційних підходів і визначення перспектив упровадження новітніх науково-технічних засобів та інформаційних технологій у практичну діяльність органів досудового розслідування (суду) і проведення судових експертиз, можливостей використання цифрової інформації (цифрових доказів) та систем штучного інтелекту у кримінальному провадженні [3].

Іноземні дослідження зосереджено на глобальному вимірі. У коментарі RUSI [4] проаналізовано мережу OSINT-організацій (Bellingcat, Molfar, Berkeley Human Rights Investigations Lab та ін.), яка перетворила медіаматеріали на інструмент міжнародної відповідальності. Особливу увагу приділено ролі журналістських розслідувань і соціальних мереж у формуванні доказової бази для Міжнародного кримінального суду і національних судів.

У статті [5] T. Colley розглядає OSINT як глобальний інструмент викриття воєнних злочинів, наголошуючи на викликах дезінформації та необхідності вироблення стандартів верифікації інформації.

Протокол Берклі щодо проведення розслідувань із використанням відкритих цифрових даних (*Berkeley Protocol*), який активно застосовується в Україні з 2022 р. і став основою для численних досліджень, визначає стандарти збирання та верифікації відкритих цифрових даних, зокрема матеріалів ЗМІ, для розслідування порушень міжнародного гуманітарного права [6].

Проте недостатньо дослідженими залишаються критерії криміналістичного оцінювання медіаконтенту як самостійного джерела доказів, психологічні та етичні аспекти впливу ЗМІ на свідків, а також стандартизовані методики інтеграції журналістських матеріалів у досудове розслідування. Саме ці прогалини обґрунтовують актуальність подальших досліджень.

Метою статті є комплексне дослідження значення інформаційного висвітлення у засобах масової інформації фактів воєнних злочинів, вчинених на території України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації, задля обґрунтування ролі такого висвітлення як самостійного джерела криміналістично значущої інформації, а також розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо ефективного використання медіаматеріалів у процесі виявлення, фіксації, документування та доказування воєнних злочинів.

Виклад основного матеріалу. Військова історія людства тісно пов'язана з численними збройними конфліктами, під час яких завжди порушуються правила ведення війни, вчиняються воєнні злочини та злочини проти людяності. Такі діяння стають предметом розгляду в національних і міжнародних судових інстанціях. Повномасштабне збройне вторгнення російської федерації в Україну, що розпочалося 24 лютого 2022 р., супроводжується системними порушеннями міжнародного гуманітарного права.

Станом на березень 2026 р. Офіс Генерального прокурора зареєстрував понад 240 тис. фактів воєнних злочинів, скоєних російськими військовими [7].

Воєнні злочини – це серйозні порушення Женевських конвенцій 1949 р. та інші серйозні

порушення законів і звичаїв війни, визначені у статті 8 Римського Статуту. Вони є одним із міжнародних злочинів (злочинів за загальним міжнародним правом), до яких також належать злочин геноциду, злочини проти людяності та злочин агресії [8].

Воєнні злочини умовно поділяють на два види:

1) серйозні порушення Женевських конвенцій 1949 р., а саме: навмисні вбивства, катування, спричинення страждань, депортація населення, взяття заручників тощо;

2) інші серйозні порушення законів і звичаїв війни: навмисні напади на цивільне населення та об'єкти, персонал і транспорт гуманітарної допомоги, вбивство і поранення воюючих осіб, що склали зброю, неналежне використання прапора ворога, умисні напади на релігійні, культурні, історичні об'єкти, шпиталі, заява про те, що пощади не буде, пограбування міст тощо (ст. 8 Статуту Міжнародного кримінального суду) [7].

Наведемо приклади поширених воєнних злочинів, однак зазначимо, що цей перелік не є вичерпним:

– поранення/загибель цивільних осіб унаслідок застосування зброї;

– катування, фізичне насилля, нелюдське поводження з цивільними особами чи позбавлення їх волі;

– взяття цивільних осіб у заручники;

– пошкодження або знищення об'єктів цивільної інфраструктури, які не були військовою ціллю;

– умисне завдання ударів по персоналу, транспортних засобах або об'єктах, задіяних у наданні гуманітарної допомоги;

– розташування та використання військової техніки у житлових кварталах населених пунктів, ведення бойових дій окупантом у житлових кварталах населених пунктів;

– умисне пошкодження/знищення релігійних приміщень (храмів, мечетей, синагог тощо), приміщень закладів освіти, науки, мистецтва, історичних пам'яток, які не були військовою ціллю;

– насилля щодо медичного персоналу, пошкодження медичного транспорту, приміщень лікарень та медичного обладнання, які не були військовою ціллю;

– використання окупантом форми та знаків розрізнення ЗСУ, емблем гуманітарних та медичних установ під час воєнних дій;

– використання об'єктів цивільної інфраструктури та цивільних осіб для прикриття військових рф;

– умисні дії, спрямовані на створення перешкод для надання допомоги цивільному населення [7].

У різних засобах масової інформації активно висвітлюються наслідки ракетних і артилерійських ударів по мирних населених пунктах, атак безпілотних літальних апаратів по об'єктах критично важливої інфраструктури та факти вчинення інших воєнних злочинів російськими військовими. Такі злочини потребують ефективної фіксації й документування для збирання належних, допустимих та достовірних доказів. Заходи фіксації воєнних доказів можна поділити на два типи – процесуальні й непроцесуальні. Процесуальні заходи проводяться уповноваженими на це посадовими особами правоохоронних органів і полягають у проведенні першочергових слідчих (розшукових) дій та оперативних заходів. Непроцесуальні заходи здійснюють представники ЗМІ (журналістські розслідування), військові кореспонденти, громадські організації тощо, і полягають такі заходи у висвітленні певних подій і наданні їм суспільного розголосу. Безумовно, не кожну інформацію варто висвітлювати, оскільки в умовах збройного конфлікту вона може бути використана противником, тому необхідний ретельний відбір, аби запобігти негативним наслідкам оприлюднення такої інформації. Проте явні факти воєнних злочинів мають бути задокументовані й оприлюднені.

Інформаційне висвітлення у ЗМІ виконує кілька криміналістично значущих функцій:

1) фіксація та документування – відеозаписи, фотоматеріали, свідчення очевидців, зафіксовані журналістами, стають первинними джерелами інформації про місце події, час та наслідки;

2) установлення обставин вчинення злочину – медіаматеріали допомагають установити спосіб вчинення злочину (наприклад, застосування касетних боєприпасів, ракетних ударів по цивільних об'єктах);

3) ідентифікація осіб – геолокація відео, розпізнавання обличчя через OSINT, аналіз соціальних мереж дають змогу встановити причетність до вчинення злочину конкретних російських військовослужбовців;

4) формування доказової бази – верифіковані матеріали ЗМІ можуть бути долучені до матеріалів кримінальних проваджень як електронні докази (відповідно до Будапештської конвенції та норм КПК України).

Сучасні технології (супутникові знімки, гео-OSINT, штучний інтелект для аналізу великих даних) значно розширюють виконання зазначених функцій. Журналістські розслідування (Bellingcat та ін.) неодноразово допомагали ідентифікувати підрозділи рф, причетні до злочинів у Бучі, Ізюмі та багатьох інших містах.

Однак попри позитивну роль висвітлення фактів воєнних злочинів у ЗМІ пов'язане з низкою викликів.

1. Достовірність інформації. Не всі матеріали проходять належну перевірку. Деякі публікації містять помилки через брак консультацій із фахівцями-криміналістами.

2. Дезінформація. Поширюючи фейки через підконтрольні ЗМІ, росія активно використовує інформаційну війну.

3. Верифікація цифрових доказів. Необхідно фіксувати метадані, хеш-значення, запобігати монтажу. Тут на допомогу приходять OSINT-методики та спеціалісти із судової фотографії та відеотехніки.

4. Безпека джерел. Журналісти та свідки ризикують життям під час роботи на окупованих територіях або в зоні бойових дій.

Криміналістичний підхід до роботи з медіаматеріалами передбачає їх огляд, фіксацію у протоколах слідчих (розшукових) дій, попереднє дослідження (аналогічно судовій фотографії) та інтеграцію в єдину доказову базу.

Крім того, на нашу думку, ефективне долучення як повноцінних доказів матеріалів інформаційного висвітлення воєнних злочинів у ЗМІ (відеозаписів, публікацій, свідчень очевидців, журналістських розслідувань, даних соціальних мереж тощо) та OSINT-даних до матеріалів кримінального провадження потребує внесення змін до низки статей Кримінального процесуального кодексу України. На сьогодні чинне законодавство не містить спеціальних норм щодо визнання OSINT-матеріалів та медіаданих як окремого виду доказів, а інтегруються вони лише через загальні інститути кримінального процесу (ст. 99 КПК України) [9]. Це створює проблеми допустимості, верифікації, дотримання ланцюга безперервного володіння (*chain of custody*) та захисту від фальсифікацій (зокрема *deepfake*), що особливо критично в умовах документування воєнних злочинів, де проведення традиційних слідчих (розшукових) дій обмежено бойовими діями, окупацією чи руйнуванням доказів.

Так само потребує доповнення перелік джерел доказів (ст. 84 КПК України) [9]. Відповідно, частину 2 ст. 84 варто викласти у такій редакції: «Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів та *електронні докази*».

Доповнити главу 4 КПК України новим параграфом 6 «OSINT-звіт», у якому визначити OSINT-звіт як аналітичний документ, складений спеціалістом (або групою спеціалістів) у сфері відкритих джерел інформації, що містить узагальнені фактичні дані, отримані у законний спосіб із загальнодоступних цифрових ресурсів, з обов'язковою фіксацією джерел, часу доступу, цифрових ідентифікаторів, технічних умов збору, методів верифікації та хеш-значень файлів. Установити також процесуальні вимоги до такого документа: обов'язкове дотримання *chain of custody*, можливість подання як стороною обвинувачення, так і стороною захисту; обов'язкова експертна перевірка автентичності (комп'ютерно-технічна, відео-звукова експертиза).

Стаття 84 КПК України (Докази) [9] так само потребує доповнення новою частиною 3 – «Електронні докази – це будь-яка інформація, що генерується, зберігається або передається у цифровій формі, яка може знадобитися для підтвердження або спростування факту, оскаржуваного в межах провадження. До електронних доказів, зокрема, належать текстові документи, графічні зображення, фотографії, відео- та звукозаписи, веб-сайти (сторінки), повідомлення в соціальних мережах, метадані, супутникові знімки та інші дані в електронній формі, отримані в результаті розвідки на основі відкритих джерел (OSINT)».

Закріпити OSINT як спосіб проведення слідчої (розшукової) дії у ст. 237 КПК України (Огляд). Пункт 1 частини 2 ст. 237 викласти у такій редакції: «Огляд комп'ютерних даних проводиться слідчим, прокурором шляхом *розвідки на основі відкритих джерел (OSINT)* та відображення у протоколі огляду інформації, яку вони містять, у формі, придатній для сприйняття їх змісту (електронні засоби, фотозйомка, відеозапис, зйомки екрана тощо або у паперовій формі)».

Для забезпечення допустимості таких доказів доповнити ст. 99 КПК України (Документи) нормою про те, що матеріали ЗМІ та OSINT, зафіксовані у протоколі огляду або OSINT-звіті, вважаються документами за умови їх верифікації відповідно до вимог Berkeley Protocol.

У статті 242 КПК України (Підстави проведення експертизи) та ст. 69 КПК (Експерт) закріпити обов'язкову участь спеціаліста/експерта з цифрової криміналістики для автентифікації медіаматеріалів (перевірка метаданих, відсутність монтажу, геолокація).

У розділ про доказування (ст. 85, 86 КПК) додати критерії оцінювання електронних доказів: належність, допустимість, достовірність і достатність з урахуванням ризиків дезінформації.

На нашу думку, запропоновані зміни дадуть змогу: усунути правову прогалину, на яку вказують сучасні дослідження, а також оперативно долучити медіаматеріали (відео воєнних злочинів, публікації очевидців, журналістські розслідування) до матеріалів кримінального провадження як електронні докази; сформувати доказову базу для національного і міжнародного правосуддя (МКС, універсальна юрисдикція, Спеціальний трибунал); підвищити ефективність розслідування воєнних злочинів в умовах гібридної війни, де OSINT і ЗМІ стають одним із основних джерел слідів.

Реалізація зазначених норм шляхом прийняття окремого законопроєкту або внесення змін до чинних нормативно-правових актів із цифровізації кримінального провадження сприятиме підвищенню криміналістичної значущості інформаційного висвітлення воєнних злочинів у ЗМІ та перетворить його на повноцінний інструмент доказування.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Інформаційне висвітлення у засобах масової інформації фактів воєнних злочинів, учинених росією на території України, має суттєве криміналістичне значення. Воно доповнює традиційні процесуальні заходи, прискорює документування, сприяє ідентифікації винних і формуванню доказової бази для національного і міжнародного правосуддя.

Оперативне інформаційне висвітлення подій у традиційних і цифрових засобах масової інформації, соціальних мережах, відеоматеріалах очевидців та журналістських розслідуваннях формує потужний масив криміналістично значущої інформації. Така інформація сприяє:

1) виявленню та фіксації слідів воєнних злочинів;

2) установленню обставин їх вчинення (час, місце, спосіб, масштаб завданих збитків);

3) ідентифікації виконавців, командирів та організаторів злочинів;

4) формуванню доказової бази, придатної для використання як у національному досудовому розслідуванні й судовому розгляді, так і в міжнародному правосудді (Міжнародний кримінальний суд, універсальна юрисдикція, Спеціальний трибунал за злочин агресії).

Особливої ваги набуває синергія медійних матеріалів з методами OSINT, які в умовах гібридної війни та обмеженого доступу до місць вчинення воєнних злочинів стають одним із основних джерел первинних даних. Аналіз останніх наукових публікацій українських та іноземних авторів підтверджує, що цифровізація криміналістики трансформує засоби масової інформації та відкриті джерела з інструменту публічності на повноцінний криміналістичний ресурс, що відповідає сучасним міжнародним стандартам (Berkeley Protocol та ін.).

Водночас дослідження виявило низку суттєвих проблем: відсутність спеціального нормативного регулювання статусу OSINT-матеріалів і медіаданих у Кримінальному процесуальному кодексі України, ризики фальсифікацій (зокрема *deepfake*), складнощі забезпечення (*chain of custody),* верифікації та автентифікації цифрових доказів. Це створює перешкоди для їх повноцінного долучення до матеріалів кримінального провадження та використання в суді.

Для подолання зазначених проблем обґрунтовано необхідність унесення відповідних змін до Кримінального процесуального кодексу України.

Реалізація запропонованих змін сприятимуть істотному підвищенню ефективності розслідування воєнних злочинів, забезпеченню належної якості доказування у національних судах, а також посиленню позиції України у міжнародному правосудді.

Отже, інформаційне висвітлення фактів воєнних злочинів у засобах масової інформації є не лише важливим соціальним і превентивним чинником, а й потужним криміналістичним інструментом сучасної цифрової війни. Упровадження криміналістичного підходу до інформаційного висвітлення дасть змогу підвищити рівень достовірності та об’єктивності медіаматеріалів, що є важливим внеском у боротьбу з безкарністю воєнних злочинів і відновлення справедливості. Його науково обґрунтоване використання сприятиме реалізації принципу невідворотності покарання за воєнні злочини та відновленню справедливості для жертв агресії.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення стандартизованих методик криміналістичного оцінювання медіаконтенту, вдосконалювання взаємодії правоохоронних органів із журналістами та громадськими OSINT-організаціями, а також на вивчення психологічних і етичних аспектів впливу медійного висвітлення на процес доказування.

Перелік джерел посилання

1. Лісніченко Д. В. Використання даних з медіа та відкритих джерел (OSINT) у процесі доказування у кримінальних провадженнях. *Право та державне управління.* 2025. № 1. С. 234–239. DOI: https://doi.org/10.32782/ pdu.2025.1.32.

2. Сергєєва Д. Б. Використання спеціальних знань у розслідуванні воєнних злочинів і злочинів проти людяності: процесуальні аспекти, експертна взаємодія та цифрова криміналістика. *Аналітично-порівняльне правознавство.* 2025. № 6. Т. 3. С. 234–247. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.36.

3. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці й судовій експертизі : монографія / В. Ю. Шепітько, Г. К. Авдєєва, В. М. Шевчук та ін.; за заг. ред. В. Ю. Шепітька; НДІ вивч. проблем злочинності ім. акад. В. В. Сташиса Нац. акад. прав. наук України. Харків : Право, 2024. 208 с.

4. Ricci, A., Crawford, J. Puzzling Pieces: OSINT and War Crime Accountability in Ukraine. *RUSI.* 2024. URL: https://surl.li/pvzdxt (accessed: 20.03.2026).

5. Thomas Colley & Huw Dylan. The War on Open-Source Intelligence. *The Washington Quarterly*. 2025. Vol. 48. DOI: https://doi.org/ 10.1080/0163660X.2025.2554477.

6. Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights & Human Rights Center, University of California, Berkeley. 2020. URL: https://surl.li/cujwwp (accessed: 20.03.2026).

7. Офіс Генерального прокурора. Питання та відповіді. URL: https://warcrimes.gov.ua/qa.html (дата звернення: 20.03.2026).

8. Термінологічний словник міжнародного гуманітарного права / О. М. Волуйко, Л. В. Полуніна. Київ : КІ НГУ, 2024. 148 с.

9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: https://surl.li/dbfwaa (дата звернення: 20.03.2026).

10. Кудінов С. С., Шехавцов Р. М. Правове регулювання використання OSINT та його результатів під час встановлення обставин кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична.* № 3. 2025. С. 126–133.

References

1. Lisnichenko D. V. (2025). *Vykorystannia danykh z media ta vidkrytykh dzherel (OSINT) u protsesi dokazuvannia u kryminalnykh provadzhenniakh* [Use of media and open source (OSINT) data in the process of proving in criminal proceedings]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, no. 1, pp. 234–239. DOI: https://doi.org/10.32782/ pdu.2025.1.32 [in Ukrainian].

2. Serhieieva D. B. (2025). *Vykorystannia spetsialnykh znan u rozsliduvanni voiennykh zlochyniv i zlochyniv proty liudianosti: protsesualni aspekty, ekspertna vzaiemodiia ta tsyfrova kryminalistyka* [Use of special knowledge in the investigation of war crimes and crimes against humanity: Procedural aspects, expert interaction and digital forensics]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo,* no. 6, vol. 3, pp. 234–247. DOI: https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.36 [in Ukrainian].

3. Shepitko V. Yu., Avdieieva H. K., Shevchuk V. M., Nehrebetskyi V. V., Kapustina M. V., Yaremchuk V. O., Sokolenko M. O., NDI vyvchennia problem zlochynnosti im. akad. V. V. Stashysa Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy (2024). *Innovatsiini metody ta tsyfrovi tekhnolohii v kryminalistytsi y sudovii ekspertyzi* [Innovative Methods and Digital Technologies in Criminalistics and Forensic Science]. Kharkiv : Pravo [in Ukrainian].

4. Ricci, A., Crawford, J. (2024). Puzzling Pieces: OSINT and War Crime Accountability in Ukraine. *RUSI.* Retrieved from: https://surl.li/pvzdxt (accessed 20 March 2026) [in English].

5. Colley, T., & Dylan, H. (2025). The war on open-source intelligence. *The Washington Quarterly*, vol. 48. DOI: https://doi.org/10.1080/ 0163660X.2025.2554477 [in English].

6. Berkeley Protocol on Digital Open Source Investigations (2022). Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights & Human Rights Center, University of California, Berkeley. Retrieved from: https://surl.li/cujwwp (accessed 20 March 2026) [in English].

7. Ofis Heneralnoho prokurora (n. d.). *Pytannia ta vidpovidi* [Questions and answers]. Retrieved from: https://warcrimes.gov.ua/qa.html (accessed 20 March 2026) [in Ukrainian].

8. Voluiko O. M., Polunina L. V. (2024). *Terminolohichnyi slovnyk mizhnarodnoho humanitarnoho prava* [Terminological dictionary of international humanitarian law]. Kyiv : KI NHU [in Ukrainian].

9. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy № 4651-VI* [Criminal Procedure Code of Ukraine activity no. 4651-VI]. (2012, April 13). Retrieved from: https://surl.li/dbfwaa (accessed 20 March 2026) [in Ukrainian].

10. Kudinov S. S., Shekhavtsov R. M. (2025). *Pravove rehuliuvannia vykorystannia OSINT ta yoho rezultativ pid chas vstanovlennia obstavyn kryminalnykh pravoporushen* [Legal regulation of the use of OSINT and its results in establishing the circumstances of criminal offenses]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav. Seriia yurydychna,* no. 3, pp. 126 –133 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції / Received: 14.04.2026
Прорецензовано та прийнято до друку / Reviewed and accepted for publication: 12.05.2026
Опубліковано / Published: 30.06.2026

POLUNINA LILIIA
Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Legal Support and Law Enforcement Activities,
Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine
https://orcid.org/0000-0002-8898-2162

CRIMINALISTIC SIGNIFICANCE OF MEDIA COVERAGE OF WAR CRIMES COMMITTED ON THE TERRITORY OF UKRAINE

The article examines the forensic significance of informational coverage in the mass media of war crimes committed on the territory of Ukraine in the context of the full-scale armed aggression of the russian federation. The relevance of the topic is driven by the mass scale of war crimes, the widespread use of digital technologies and open-source information (OSINT), as well as the role of the media as an important channel for recording, disseminating, and documenting evidence of war crimes.

The purpose of the article is a comprehensive study of the significance of informational coverage in the mass media of facts of war crimes, aimed at substantiating its role as an independent source of forensically significant information and developing scientifically grounded recommendations on the effective use of media materials in the processes of detection, recording, documentation, and proving war crimes.

The study analyzes how prompt media coverage of events in traditional and digital mass media, social networks, video materials, eyewitness testimonies, and journalistic investigations forms criminally significant information about the commission of war crimes. It has been established that such information contributes to: the detection and fixation of traces of crimes; establishing the circumstances of the event (time, place, method of commission); identifying persons involved in the crimes (both perpetrators and organizers); and forming an evidentiary base for pre-trial investigation, subsequent court proceedings, and the punishment of guilty persons.

The article examines the criminalistic significance of media coverage of war crimes committed on the territory of Ukraine under the conditions of the full-scale armed aggression of the russian federation. The relevance of the topic is determined by the massive nature of war crimes, the widespread use of digital technologies and open-source information (OSINT), as well as the role of the media as an important channel for recording, disseminating, and documenting evidence of war crimes.

Keywords: *war crimes; crime recording; criminalistics approach; digital evidence; pre-trial investigation; media coverage.*